

BARÁTSÁG

Magyarország népei
kölcsonös megismerkedését szolgáló
havi folyóirat

Megjelenik minden hónap 15-én

Kiadó:

Filantrop Társaság

Budapest XI.,

Tas vezér utca 17. IV. 4.

A szerkesztőség vezetője:

Ember Mária

A kiadásért felel:

Mayer Éva

A szerkesztőség postacíme:

1519 Budapest, Pf. 452.

Telefonszáma:

165-5064 és 203-2858

Üzenethagyás és fax: 203-2858

Fogadóórak munkanapokon

délután 3 és 5 között

XI., Ulászló u. 18. fszt. 1.

Telefon: 371-0242

ISSN 1218-0149

Egyes szám ára: 50 Ft

Előfizetési díjak:

negyedévre 150 Ft

félévre 300 Ft

egy évre 600 Ft

Előfizethető a Barátság

csekkszámánál: 529-81340-0

OTP Budapest XI.,

Szent Gellért tér 3.

MNB szám: 218-98426

Terjeszti a szerkesztőség,

az EXTRA-Hír,

a HÍRKER és

az NH Rt.

Nyomdai munkálatok:

Comp-Press Kft.

Felelős vezető:

Ibós Ferenc

ügyvezető igazgató

Címlapunkhoz

Egy magányos modern

Még nem felejtettem el, hogyan kapaszkodtam fel egy meredek lépcsőn Oroján István padlás-műtermébe, pedig már tíz éve is megvan annak. Velem volt kedves barátnőm, Koszta Rozália festőművész, akinek korai és váratlan halála miatt azóta is perelek a sorssal.

A padlástérben kialakított műhelyben meglepetések vártak rám. Nagyméretű, geometrikusan absztrakt festmények. Erős színek – pirosak, narancssárgák, mint a vérbe mártott narancs, vagy némelyik alföldi naplemente.

– Egy magányos modern – gondoltam mindjárt, hiszen akkoriban... jóllehet Dömötör János, a hódmezővásárhelyi Alföldi Tárlat rendszeres megrendezője, már beengedett nem-realista, nem-figurális műveket is a kiállításaira, „alföldi művészet”-nek mégis a hagyományos, a megszóított számított: a látvány festészete. Ezzel szemben Oroján István egy korongot tett ki a falra, amelynek a két fele elmozdult egymáshoz képest. A műtermében pedig... nagy síkokból építkezett, mint az Alföld. Ezek a síkok néhol bevágott szélekkel illeszkedtek egymáshoz, hangsúlyozott kontúrokkal, ellentett színekkel.

A szentendreiek rokonának látszott inkább, nem az „alföldi” festészeti irányhoz tartozónak. Olyasmit próbálgatott, amit Barcsay Jenő efféleképpen magyarázott azoknak, akik megdöbbenek híres fekete képei láttán: „Az is festői feladat, kitalálni, hol van egy arany négyzet a helyén – a fekete mezőben”.

Elvont mértani formákkal kísérletezett Oroján István, akkor még fotóriporter és tördelőszerkesztő az országos román lapnál, a „Foia noastră”-nál, Gyulán. Ő maga is ott lakott, lakik azóta is. Akkoriban, emlékezetem szerint, szobrokat még nem csinált, és amikor a BARÁTSÁG ez évi első számában közreadtuk Ibós Éva által jól megrajzolt pályaképét („Humánus konstruktivizmus”, 655. oldal), kedvtelve nézegettem azokat a felvételeket, amelyek az általam ismert festményeinél lágyabb, lírai absztrakt szobrait mutatták.

„Újabbán kiderült – írta említett elemzésében Ibós Éva –, hogy Orojában lakozik egy »homo ludens« is, játékos kedve azokon a szinte légies kompozíciójú képein érhető tetten, amelyeken apró motívumok »lebegnek« a képtérben.” Magam úgy vélem, hogy Oroján visszafelé halad, a cézanne-i leegyszerűsítéshez, amikor valóságos házak, fák, bokrok helyére azok elvonatkoztatott sémai kerültek; a konkrét látvány ihlető atmoszférája még ott lengedezett a festményen, ám maga a konkrét látvány eltűnt.

Csak nyugatalanító nyoma maradt...

Ember Mária

Címlapunkon Oroján István „Emlék” című szitanyomata (1995).

E LAPSZÁMUNK

a Művelődési és Közoktatási Minisztérium
Közoktatásfejlesztési és Kutatásszervezési Főosztálya,
valamint Budapest Főváros XI. kerületi Önkormányzata
támogatásával jött létre.